

การพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ Development of Distance Education Model for Education Faculty Rajabhat Universities

สมบุญ ลิขิตยี่งวรา*

Somboon Litkityinwara

สุมาลี สังข์ศรี**

Sumalee Sungsi

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี คณะครุศาสตร์ ประธานสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 1,086 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการศึกษาทางไกล แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจ แบบวัดเจตคติ และแบบบันทึกข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอน สื่อการเรียน ผู้เรียน ผู้สอน การวัดและประเมินผล และการบริการสนับสนุน 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน มีความพึงพอใจ มีเจตคติที่ดีและมีพฤติกรรมทางการเรียนที่เกิดจากการนำความรู้รายวิชาที่เรียน ด้วยการศึกษากฎไปใช้อยู่ในระดับมาก 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน นักศึกษา ศิษย์เก่า และอาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการศึกษาทางไกลนี้มีความเหมาะสม

คำสำคัญ: การพัฒนา/ รูปแบบ/ การศึกษาทางไกล/ ราชภัฏ/ ครุศาสตร์

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษากฎทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The purpose of this research was to develop the distance education model for the faculty of education, Rajabhat University. Samples of 1,086 were drawn for the research using purposive and simple random sampling techniques from presidents, vice presidents for academic affairs, deans of the Faculty of Education, chairmen of the departments, teachers and students under the Faculty of Education. Data collection instruments were questionnaire, interview schedule, distance education model, learning achievement tests, a measure of satisfaction, attitude test and data entry form. Statistics used to analyze the collected data were percentage, mean and standard deviation.

Research findings were as follows: 1) The distance education model for the faculty of education, Rajabhat University consisted of the following 7 elements: administration and management, teaching and learning, learning materials, learners, instructors, measurement and evaluation, and supportive services. 2) Learning achievement of students after studying with a distance learning subject was higher. They were satisfied and have good attitudes with the model. They also brought the knowledge from the distance learning subject to apply. 3) School administrators and teachers, alumni and teachers from the Faculty of Education, Rajabhat University considered that the model was appropriate.

Keywords: development/ model/ distance education/ Rajabhat/ faculty of education

บทนำ

โดยทั่วไปแล้วสิ่งสำคัญของชีวิตอย่างหนึ่ง คือ การได้รับการศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษามีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นคนเราจึงต้องได้รับการศึกษาอยู่ตลอดเวลา และจะต้องดำเนินไปตลอดชีวิต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงต้องพัฒนาคุณภาพของการศึกษาเพื่อให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ที่ทำให้เป็นคนที่มีจิตคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับโนลส์ (Knowles, 1975 อ้างถึงใน

อภิชาติ อนุกุลเวช, 2551: 6) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) เป็นวิธีแสวงหาความรู้อย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นบุคคลที่กระหายใคร่รู้สามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่มีอยู่ได้มากที่สุด และจะดำเนินการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีใครมาบอกตนเองจะเป็นผู้เริ่มวางแผนการศึกษาไปจนจบกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับบุคคลในการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระบวนการจัดการศึกษาทุกระดับด้วยตนเองตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ

อย่างยิ่ง ดังนั้นกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง ซึ่งมีเป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 เมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. 2565 คือ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตพัฒนาศักยภาพที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทยโดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐานและเครือข่ายอุดมศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551: ก) ซึ่งสอดคล้องกับรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมพัฒนางานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อยกระดับคุณภาพและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดให้มีระบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นกลไกในการแลกเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ให้เป็นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต) ส่งเสริมการพัฒนาและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพรับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2548 รวมถึงผลงานวิจัย และนวัตกรรม อันจะส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในพัฒนาศักยภาพ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการกระจายและพัฒนาความรู้ให้กับคนในชาติ สังคม และชุมชน เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้และบุคลากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านวิชาการ ด้านปฏิบัติการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555: 1)

แนวคิดโดยสรุปของการศึกษาทางไกล คือ การศึกษาตลอดชีวิตที่มุ่งสนองตอบให้กับบุคคล

ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งที่มีหน้าที่การงานที่เป็นประจำหรือยังไม่มีการทำงาน หรือ วัยเกษียณอายุแล้วก็ตาม ก็สามารถศึกษาได้ ทั้งนี้เพราะจึงเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามศักยภาพโดยอิสระและถึงได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีกระบวนการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับคนตั้งแต่เกิดจนตาย (สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคณะ, 2544: 19) สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2549: 1) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็นวิธีการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับเด็ก หรือการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ การศึกษาทางไกลจะช่วยให้การศึกษาแต่ละรูปแบบดังกล่าวเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางขึ้น สะดวกขึ้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มได้รับโอกาสการศึกษาแต่ละรูปแบบมากขึ้น และสามารถรับได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการศึกษาทางไกลเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยจะตอบสนองความต้องการของสังคมกับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมได้อย่างแท้จริง และนับว่าจะเป็นประโยชน์ได้อย่างมากสำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งนี้เพราะว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่มีภารกิจด้านการสอน และการผลิตบัณฑิตที่ยาวนานและมีปรัชญามุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อท้องถิ่น เพื่อลดช่องว่างเสริมสร้างคุณภาพการพัฒนาของสังคมไทยด้วยปรัชญาและด้วยบริบทที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ตั้งกระจายอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวนถึง 40 แห่ง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้เอื้อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินภารกิจสอดคล้องต่อการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยเพื่อปวงชนแล้วระดับหนึ่ง กล่าวคือ สร้างโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยการ

จัดการอุดมศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาค ในรูปแบบที่เอื้อต่อคนทุกช่วงทุกวัย ผู้ด้อยโอกาสและผู้พลัดโอกาสในท้องถิ่นต่างๆ สามารถเข้าถึงบริการนี้ได้ ผลจากการสำรวจสถานภาพนักศึกษาจึงชี้ชัดว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวนถึงสามในสี่ที่มาจากเขตชนบท และส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏยังมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในท้องถิ่นห่างไกล ด้วยการผลิตครูไปทำหน้าที่ในท้องถิ่นเหล่านั้น และด้วยการพัฒนาครูจำนวนมากทั่วประเทศให้ได้ยกระดับวิทยฐานะได้ พัฒนาตนเองทั้งจากการเรียนการสอนในหลักสูตร และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเพื่อนครู เพื่อช่วยสร้างความเชื่อมั่นอันนำไปสู่การพัฒนาคนต่อไป

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนมากจะจัดการศึกษา 4 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการแต่ด้วยลักษณะของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม สร้างสังคมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน น่าจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับคณะครุศาสตร์ ซึ่งจัดการศึกษา เพื่อผลิตนักศึกษาให้เป็นครูในการอบรมสั่งสอนต่อไป ในสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์มักจะประสบปัญหาในเรื่องของจำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนเพิ่มมากขึ้น ได้รับความนิยมนิยมเพิ่มขึ้น ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน การวัดประเมินผล ตลอดจนการบริการสนับสนุนการศึกษาย่อมจะมีผลกระทบทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย กระบวนการคิด การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และอีกวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนา คือการศึกษาทางไกล โดยสามารถศึกษาหาความรู้แบบการศึกษาทางไกลซึ่งนับว่าเป็น

การตอบสนองตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เพื่อให้คณะครุศาสตร์สามารถปรับปรุงการให้บริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและในข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการศึกษาในอนาคตสามารถตอบสนองต่อสังคม สร้างโอกาสในการเข้าถึงและสร้างความเสมอภาคของการศึกษาจึงวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผล รูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการศึกษาทางไกล สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการศึกษาเอกสารแนวคิด และทฤษฎีการศึกษาทางไกล โดยมีเนื้อหาหลักถึงปรัชญาการศึกษาทางไกล ความหมายของการศึกษาทางไกล แนวคิดของการศึกษาทางไกล หลักการของการศึกษาทางไกล ประโยชน์และข้อจำกัดของการศึกษาทางไกล พัฒนาการของการศึกษาทางไกล องค์ประกอบ

และขั้นตอนของการศึกษาทางไกล สื่อของการศึกษาทางไกล รูปแบบของการศึกษาทางไกล ระบบการศึกษาทางไกลและบริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ประธานสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา และผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักเรียน เกี่ยวกับสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอนการ วัดและประเมินผล การบริหารสนับสนุน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย หน้านี้ ประกอบด้วย อธิการบดี 40 คน รองอธิการบดี 40 คน คณบดีคณะครุศาสตร์ 40 คน อาจารย์ผู้สอนคณะครุศาสตร์ 63 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ประธานสาขาวิชาคณะครุศาสตร์ 63 คน และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ 840 คน โดยการใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หน้านี้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีคณะครุศาสตร์ ประธานโปรแกรมวิชาคณะครุศาสตร์ อาจารย์ผู้สอน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีคณะครุศาสตร์ ประธานโปรแกรมวิชาคณะครุศาสตร์ อาจารย์ผู้สอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล หน้านี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับ

กลุ่มตัวอย่างอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีคณะครุศาสตร์ ประธานสาขาวิชา อาจารย์เก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบแผนการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 การสร้างและพัฒนาแบบแผนการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาเอกสารและแนวคิด ทฤษฎีการศึกษาทางไกล อาทิ ทฤษฎีความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเอง โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนและผู้สอนอยู่แยกกัน และผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง โดยจะเริ่มหรือหยุดเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นระบบการศึกษาทางไกลตามทฤษฎีนี้ จึงมีระบบย่อย 3 ระบบ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน และวิธีการสื่อสาร ทฤษฎีอุตสาหกรรมการเรียนการสอนโดยทฤษฎีนี้จะมุ่งตรงไปที่ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงสื่อเทคโนโลยีของการเรียนรู้ทางไกล ดังนั้น การวางแผนอย่างเป็นระบบ การใช้กลุ่มด้านเทคนิคกับกระบวนการทางการศึกษา และการใช้อุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี จะทำให้บรรลุเป้าหมายในข้อนี้ได้ และทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร ซึ่งเป็นเรื่องที่เน้นด้วยบทบาทของสถาบันในการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียน โดยพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน และการจัดส่งไปยังผู้เรียน ซึ่งเป็นมิติของการควบคุมตัวผู้เรียน ที่ต้องมีความสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นอิสระ พลัง และสิ่งสนับสนุน สำหรับการศึกษารูปแบบการศึกษาทางไกลนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาทางไกล และศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ซึ่งสรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบของการศึกษาทางไกล ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของนโยบายของ มหาวิทยาลัยการบริหารและการจัดการ การสำรวจ ปัญหา และความต้องการของสังคม การพัฒนา หลักสูตร การจัดการการสอนผ่านสื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียน การบริหารสนับสนุน การประเมินผลการประกัน คุณภาพ โดยสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการศึกษา ทางไกล มี 7 ประเด็น ได้แก่ การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอน สื่อการสอน ผู้เรียน ผู้สอน การวัด และประเมินผล และการบริการสนับสนุน

ตอนที่ 2.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการศึกษา สำหรับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีจุดมุ่งหมาย ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์ และแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการศึกษาทางไกล สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ระยะนี้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา ทางไกล ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการวัด และประเมินผล จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะนี้ ได้แก่ รูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้จากการศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัย ต่างๆ และแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะนี้ เป็นกระบวนการ สัมมนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ผู้วิจัยจัดเตรียมเอกสารเพื่อนำเสนอและส่งไปให้ ศึกษาล่วงหน้าพร้อมนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อการสัมมนากลุ่ม

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผล เพื่อนำเสนอรูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีรายละเอียด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 3.1 นำรูปแบบการศึกษาทางไกล สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัย สร้างและพัฒนาขึ้นไปเพื่อทดสอบความเป็นไปได้และ ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบการศึกษาทางไกล สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัย นำไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนกับนักศึกษา โพรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ชั้นปีที่ 2 จำนวน 35 คน ในรายวิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพ ชีวิต ภาคเรียนที่ 1/2554

ตอนที่ 3.2 นำผลการทดลองพร้อมรูปแบบ ที่ปรับปรุงใหม่ไปนำเสนอต่อการสัมมนากลุ่มของ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน นักศึกษาและศิษย์เก่า ที่เข้าศึกษาการจัดการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัย ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งตั้งอยู่ที่โรงเรียนชุมชนบ้าน แม่ต้าน (ราษฎร์บำรุง) อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ระยะนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ทดลองและประเมินผล นักศึกษา สาขาวิชาการ ประถมศึกษา ชั้นปีที่ 2 หมู่ 1 และหมู่ 2 จำนวน 35 คน ซึ่งการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ตอนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารการ ศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้คิด นักศึกษา และศิษย์เก่า จำนวน 70 คน คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 197 คน โดยการวิธีการ สุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะนี้ ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบวัดความพึงพอใจของ นักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาทางไกล 3) แบบวัด เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรายวิชานี้ไปใช้ 4) แบบวัดพฤติกรรมของผู้เรียนในรายวิชา 5) แบบ

บันทึกข้อมูลในกระบวนการสัมมนา กลุ่ม โดยเครื่องมือทุกเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และหาค่าความเชื่อมั่นโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะนี้ เป็นการทดลองใช้และการนำเสนอรูปแบบ มีวิธีดำเนินการแบ่งเป็น 3 ครั้ง คือ

3.1 ในการทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนรายวิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพชีวิต ก่อนการทดลองประชุมนักศึกษาที่จะลงทะเบียนรายวิชานี้เพื่อชี้แจงขั้นตอน การลงทะเบียน วิธีการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การติดต่อกับผู้สอน การบริการสนับสนุน และการวัดและประเมินผล โดยผู้สอนแจกรายละเอียดต่างๆ ในโครงการสอนระหว่างการทดลอง ผู้สอนจะติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนตลอดมีการตรวจการบ้านการใช้อีเมล และจะมีการพบปะกับผู้สอนตามตารางที่กำหนด 2 ครั้ง หลังจากการทดลอง ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดความพึงพอใจ วัดเจตคติ และวัดพฤติกรรมที่มีต่อรายวิชา

3.2 การสัมมนา กลุ่ม นำผลพร้อมรูปแบบที่ปรับปรุงใหม่ไปนำเสนอต่อการสัมมนาของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน นักศึกษาและศิษย์เก่า ที่เข้าศึกษาโครงการจัดการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งตั้งอยู่ที่โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ต๋าน (ราษฎร์บำรุง) อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

3.3 การวิจัยเชิงสำรวจ โดยแบบสอบถามพร้อมนำเสนอข้อมูลรูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏให้กับอาจารย์ผู้สอนที่สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของรูปแบบที่นำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

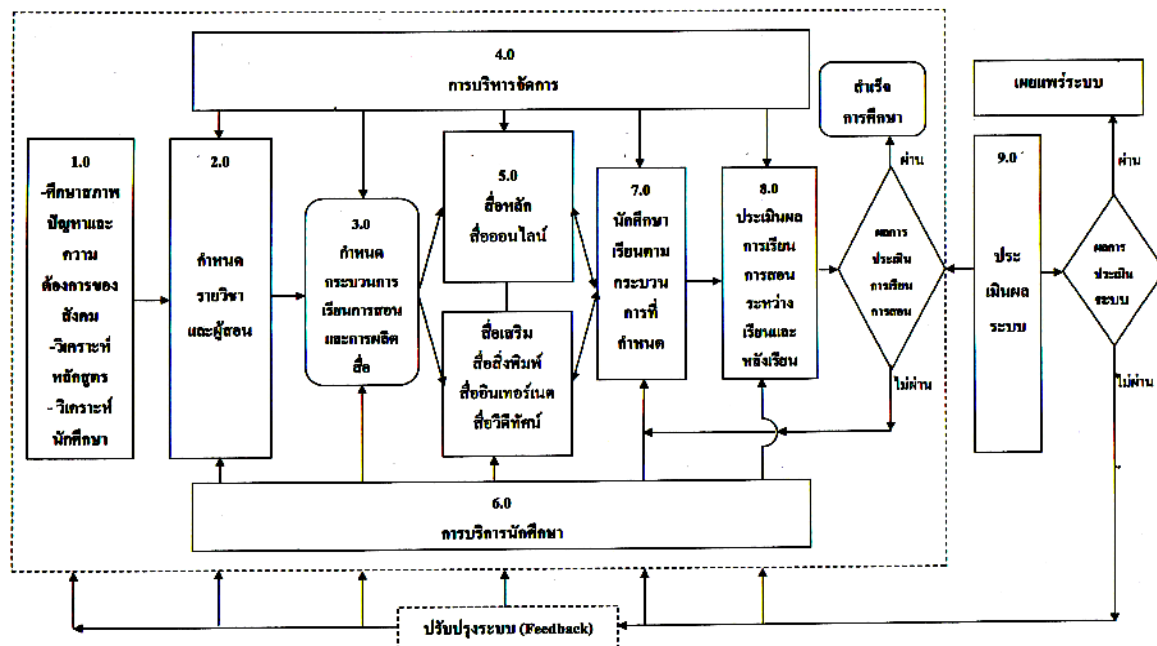
การพัฒนาแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี ประธานโปรแกรม และอาจารย์ที่สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแนวทางการจัดการควรมุ่งถึง คือ 7 ด้าน โดยพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 1.60$) ด้านบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 2.80$) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.00$) ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.33$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.60$) ด้านการบริการสนับสนุน ($\bar{X} = 5.40$) สุดท้ายคือด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 6.10$) ตามลำดับ ส่วนนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแนวทางการจัดการควรมุ่งถึง คือ 7 ด้าน โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 0.76$) ด้านบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 0.81$) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 0.87$) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 0.94$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 0.97$) ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 1.09$) สุดท้ายคือด้านการบริการสนับสนุน ($\bar{X} = 1.65$) ตามลำดับ

2. รูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอน สื่อการสอน ผู้เรียน ผู้สอนการวัดและประเมินผล และการบริการสนับสนุน ดังภาพประกอบและรายละเอียด แนวทางการจัดควรมุ่งถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

รูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การบริหารและการจัดการ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน ต้องมีการประเมินความพร้อมในการดำเนินงานการศึกษาทางไกล กำหนดผู้รับผิดชอบการศึกษาทางไกล มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เอกสาร และสื่อการศึกษาแบบทางไกล กระบวนการดำเนินงานต้องจัดประชุมนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ ต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการศึกษาทางไกล จุดคุ้มทุนของการจัดการศึกษาทางไกล วางแผนงานการดำเนินการสอนกับอาจารย์ผู้สอน เตรียมข้อมูลชี้แจงผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

2.1 การเรียนการสอนทางไกล การ

กำหนดตารางเรียน การส่งการบ้าน และช่องทางการติดต่อผู้สอน กระบวนการดำเนินงานมีการกำหนดวิธี การเรียนการสอนแต่ละภาคเรียนร่วมกับผู้สอน กำหนด สื่อหลักและสื่อเสริมให้ชัดเจน กำหนดตารางเรียน การส่งการบ้าน และช่องทางการติดต่อผู้สอน

2.2 สื่อการเรียนรู้ กำหนดผู้รับผิดชอบ

หลัก กำหนดสื่อที่จะใช้เป็นสื่อหลักและสื่อเสริมเตรียมความพร้อมโดยประชุมผู้สอนให้กำหนดสื่อที่จะใช้เป็นสื่อหลักและสื่อเสริมที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้อย่างสะดวก มีเอกสารประกอบการสอนบนเว็บไซต์ ซึ่งประกอบด้วยตัวหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ ภาพ และเสียงบรรยายต้องมีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายสามารถทำการศึกษาด้วยตนเองได้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการเข้าสู่บทเรียนได้อย่างสะดวก

2.3 ผู้เรียน กำหนดคุณลักษณะของ

ผู้เรียน มีรหัสในการเข้าศึกษาบทเรียน และมีการ
ปฐมนิเทศนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการศึกษา ขั้นตอน

การศึกษา รวมทั้งชี้แจงโครงการสอน แผนการเรียน และวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยละเอียด และเน้นเรื่องการติดต่อกับผู้สอน การได้รับข้อมูล ข่าวสาร การส่งการบ้านบนเว็บไซต์ รวมทั้งชี้แนะให้นักศึกษาเรียนแบบนำตนเอง มีการค้นหาความรู้ที่เป็นความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคน หาแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แหล่งข้อมูลที่ไม่จำกัด โดยระบุบทบาทของผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และผู้เรียนเป็นผู้ค้นหา แสวงหา และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2.4 ผู้สอน ทำความเข้าใจ ประเมินความพร้อมของผู้สอน กำหนดรูปแบบการสอน จัดประชุมผู้สอนชี้แจงการเตรียมการสอน วิธีการสอน ขั้นตอนการสอน การกำหนดตารางเรียน การพบปะผู้เรียน และวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

2.5 การวัดและประเมินผล กำหนดกรอบการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้ชัดเจน ตั้งกรอบการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รายวิชา รูปแบบการประเมิน ผู้สอนต้องประเมินผู้เรียนก่อนเข้ารับการศึกษาระบบทางไกล และหลังการศึกษาแบบทางไกล แบ่งออกเป็นประเมินผลระหว่างภาคและปลายภาค ซึ่งเครื่องมือที่นำไปใช้วัดผลประเมินผลต้องมีประสิทธิภาพ มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability)

2.6 การบริการ สนับสนุน กำหนดงบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก เอกสาร และสื่อการศึกษาแบบทางไกล แหล่งบริการที่สำคัญสำหรับการศึกษาแบบทางไกล คือ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากแหล่งบริการทั้ง 2 แห่ง พร้อมทั้งมีการนำเสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้าน IT ไว้คอยให้คำปรึกษาและแนะแนวเมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาแบบทางไกลกับระบบออนไลน์ มีการสอนเสริมเพิ่มเติม

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการศึกษาทางไกล โดยกำหนดรายวิชาสุขภาพและนันทนาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต รหัส GE5101 ผลการทดลองพบว่า

3.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสุขภาพและนันทนาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.1.2 ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาทางไกลในรายวิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพชีวิต ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการบริการสนับสนุน ด้านการวัดประเมินผล

3.1.3 เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาทางไกลในรายวิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก

3.1.4 พฤติกรรมการนำความรู้ความเข้าใจที่เป็นผลจากการศึกษาวิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพชีวิตในรูปแบบทางไกลไปใช้ อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการสัมมนาผู้บริหารเพื่อพิจารณา รูปแบบการศึกษาทางไกล และสอบถามความคิดเห็นกับดำเนินการชี้แจงผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางไกล พบว่า

3.2.1 ความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางไกล ในเรื่องของรูปแบบการจัดการศึกษาตาม Model ที่เสนอมีความเหมาะสม (ร้อยละ 78.2) โดยมีลำดับขั้นตอนเป็นขั้นๆ และมีองค์ประกอบ การเรียนการสอนครบถ้วน มีการทดลองใช้และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ

ศึกษาทางไกลแล้ว และเป็น Model ที่ครบถ้วน ชัดเจน ไม่ซับซ้อน

3.2.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศในเรื่องของรูปแบบการศึกษาทางไกล ร้อยละ 83.2 มีการสนับสนุนรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกล เพราะมีเนื้อหาและรูปแบบการดำเนินการที่ชัดเจน เป็นการจัดการศึกษาที่หลากหลายทันสมัยกับเทคโนโลยีการสื่อสาร มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีองค์ประกอบของการจัดการศึกษาทางไกลที่ครบถ้วน มีสื่อที่รวดเร็วประหยัดเวลา สามารถเรียนด้วยตนเองในทุกโอกาสและเปิดกว้างสำหรับผู้สนใจทุกคน สะดวกสำหรับผู้เรียนและประหยัดเวลา สามารถทดแทนผู้สอนที่มีจำนวนไม่เพียงพอได้ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการศึกษา รวมทั้งรูปแบบการจัดการศึกษามีระบบและขั้นตอนเรียงลำดับตามความเหมาะสม ผู้เรียนสามารถค้นคว้าความรู้และเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ซึ่งรูปแบบ (Model) การจัดการศึกษาทางไกลที่เสนอมีความเป็นไปได้และนำไปเป็นรูปแบบการจัดการศึกษานำร่องได้ โดยมีความเชื่อมโยงของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจนและมีการเชื่อมโยงของกิจกรรมต่างๆ บนพื้นฐานของเหตุผล

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. ผลการพัฒนาแบบการศึกษาทางไกล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

รูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. ด้านการบริหารและการจัดการ การจัดการศึกษาทางไกลควรมีกฤษฎีด้านการบริหารและการจัดการในการกำหนดนโยบายให้มีความสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มุ่งตอบสนองต่อชุมชน

สังคม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2549 : 5) กล่าวว่า วิธีการของการศึกษาซึ่งบุคคลจะเรียนเมื่อไรก็ได้ถ้าเขามีความพร้อม โดยที่ไม่ต้องเข้ามาเรียนแบบชั้นเรียนในโรงเรียน โดยสามารถเรียนที่บ้าน ไร่ นา ที่วัด ที่ทำงาน ฯลฯ นั่นก็คือบุคคลสามารถเรียนรู้จากสื่อได้ทุกช่วงชีวิตของเขา ตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่าเขาจะอยู่ในวัยเรียนหรือพ้นจากวัยเรียนไปแล้วก็ตาม

2. ด้านผู้สอน การพัฒนาผู้สอนในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล เป็นสิ่งสำคัญรวมทั้งผู้สอนต้องมีความสามารถในการผลิตเอกสารการสอนหรือตำราเพื่อใช้สำหรับการจัดการศึกษาทางไกล ดังที่ กรอสส์แมน และแวนเนอร์ (Grossman and Wogner, 2000 อ้างถึงใน รัชนิกุล ภิญญานูวัฒน์, 2546: 62) กล่าวว่า อาจารย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาทางไกลประสบความสำเร็จได้ในการจัดการศึกษาทางไกลโดยเฉพาะการจัดการศึกษาทางไกลในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสื่อการเรียนการสอนคือมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางไกลมากขึ้น อาจารย์ที่สอนทางออนไลน์ (Online) จึงมีบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหลักการของการจัดการศึกษาทางไกล อาจารย์ผู้สอนจะไม่ได้ยืนอยู่หน้าห้องและเผชิญหน้ากับนักศึกษาแล้ว การมีปฏิสัมพันธ์ในห้องจะกระทำเฉพาะการสื่อสารผ่านหน้าคอมพิวเตอร์ ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ นักศึกษาจะเรียนโดยปราศจากอาจารย์ อาจารย์จะเป็นเพียงผู้แนะแนวการเรียนรู้เท่านั้น ดังนั้นอาจารย์จึงต้องเป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมและวิธีการที่เท่าเทียมกัน

3. ด้านการเรียนการสอน การเรียนการสอนของการศึกษาทางไกลที่สำคัญจะต้องเน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจากสภาพจริง ดังที่ สุมาลี สังข์ศรี (2549: 7) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็น การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยใช้สื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ผู้เรียนจะเรียนด้วยตนเอง จากสื่อดังกล่าว เป็นการเรียนของแต่ละบุคคล ผู้เรียนจะมีอิสระในการเรียน จะกำหนดเวลาเรียนของตนเอง บริหารเวลาเรียนเอง ควบคุมดูแลการเรียนของตนเอง โดยไม่มีครูคอยควบคุม นับว่าเป็นการเรียนแบบนำตนเอง (Self-Directed Learning)

4. ด้านสื่อการเรียน การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่อยู่ในที่เดียวกัน การสอนจึงเน้นไปที่การใช้สื่อการสอนต่างๆ เป็นหลัก โดยสื่อที่ใช้ควรมีหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังนั้นสื่อสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือการเลือกใช้สื่อให้มีความเหมาะสม ดังที่ วิจิตร ศรีสอาด (2529: 5) กล่าวว่า สื่อแต่ละประเภทต่างมีจุดดีและจุดด้อย จะใช้สื่อประเภทหนึ่งเพียงอย่างเดียวย่อมไม่บังเกิดประสิทธิภาพโดยสมบูรณ์ การใช้ชั้นเรียนเป็นสื่อการสอนโดยมีการพบปะระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นประจำ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากแต่ทำได้จำกัด และอาจจะไม่เหมาะกับคนในบางช่วงอายุ ในการจัดการศึกษาระบบเปิดในปัจจุบัน จึงหันมาเน้น การใช้ “สื่อประสม” แทนที่จะใช้สื่อเฉพาะ อย่างหนึ่งอย่างใดแต่เพียงอย่างเดียว

5. ด้านผู้เรียน การศึกษาทางไกลเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษา ดังนั้น การปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อให้เข้าใจตรงกัน การแนะแนวทางการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเอง และจัดสรรเวลาให้กับตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับโรเจอร์ส (Rogers อ้างถึงใน นิตดา อังสุวาทย์, 2550: 17) กล่าวถึงหลักของการจัดการศึกษา/การสอน ให้ผู้เรียนเป็นผู้นำตนเองในการเรียน

(Self-Directed) ผู้สอนเพียงชี้แนะ อำนวยความสะดวกเพราะผู้เรียนมีศักยภาพและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอยู่แล้ว

6. ด้านการสนับสนุน การศึกษาทางไกลมีวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย สื่อที่จำเป็นคือจัดให้มีหน่วยงานเพื่อบริการสนับสนุนผู้เรียนโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า การติดต่อแนะแนวทักษะการเรียน การให้คำปรึกษา กิจกรรมพบครูและพบผู้เรียน บริการสื่อ/ แหล่งความรู้/ ห้องทดลอง ทุนการศึกษา ดังที่ สุมาลี สังข์ศรี (2549: 55-56) กล่าวว่า การจัดการศึกษาทางไกลยังมีบริการสนับสนุนการศึกษา เพื่อเข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย โดยเป็นบริการที่สถาบันหรือหน่วยงานผู้จัดการศึกษาทางไกลจัดขึ้น เพื่อเสริมการเรียนการสอน เพื่อช่วยผู้เรียนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร นักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่าเป็นบริการที่ช่วยให้การศึกษาทางไกลประสบความสำเร็จ

7. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลของการจัดการศึกษาทางไกลควรมีวิธีการที่หลากหลาย เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลมีคุณภาพ ประเมินทั้งระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน นอกจากนี้ก็คำนึงถึงการส่งงานที่จะต้องช่วยนักศึกษาให้ส่งงานกับผู้สอนได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2549: 256) กล่าวว่า ด้านการวัดและประเมินผลในอนาคตจะมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระหว่างภาคและปลายภาคโดยอาศัยวิธีการที่หลากหลายและยังมีการนำระบบการสอนแบบออนไลน์มาใช้และอนุญาตให้ผู้เรียนสอบได้เสมอเมื่อพร้อมและเมื่อระบบผ่านก็จะได้รับการยกเว้นวิชานั้นไป เพราะฉะนั้นสถาบันการศึกษาทางไกลก็ต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

2. ผลการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบ
การศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสุขภาพและ
 นันทนาการเพื่อคุณภาพชีวิตโดยการศึกษาแบบออนไลน์
 พบว่า นักศึกษามีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน
 อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อ
 การศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏ อยู่ในระดับมาก นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อ
 การเรียนวิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพ
 มีการนำความรู้วิชาสุขภาพและนันทนาการเพื่อคุณภาพ
 ชีวิตไปใช้อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน นักศึกษา และศิษย์เก่า ที่เข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า การศึกษาทางไกลมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การศึกษาในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับการศึกษาทางไกลเป็นอย่างมาก และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ประกอบการเรียนการสอนแบบทางไกลมากขึ้น ดังทฤษฎีความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง ที่นักการศึกษาสนับสนุนไว้ เช่น โฮล์มเบิร์ก (Holmberg, 1995) วาเดเมเยอร์ (Wedemeyer, 1981) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการปฏิบัติในสถานที่และเวลา ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจาก

สภาพของโรงเรียน ผู้เรียนอาจได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอน แต่ไม่ใช่เพียงพาคครู ส่วนทฤษฎีอุตสาหกรรม การเรียนการสอน นักการศึกษาที่สนับสนุน เช่น คีแกน (Keegan, 1996) โดยกล่าวถึงผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงสื่อ เทคโนโลยี การเรียนรู้ทางไกล ซึ่งเขาเชื่อว่าสื่อเทคโนโลยีจะเป็นสิ่งช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาที่สนับสนุนอีกท่านหนึ่ง คือ โฮล์มเบิร์ก (Holmberg, 1995) ได้กล่าวถึงรายละเอียดที่เน้นบทบาทของสถาบันในการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียนเน้นการพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน และการจัดสื่อไปยังผู้เรียน ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่สถาบันการศึกษาจะดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทุกหน่วยงาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนทางไกลดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนำรูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนี้ไปใช้กับรายวิชาอื่นๆ และคณะอื่นๆ ที่สังกัดในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อส่งเสริมการศึกษาทางไกลต่อไป รวมทั้งพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลสำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏโดยผู้วิจัยให้มีการใช้สื่อหลักแบบอื่นๆ เช่น E-Learning การประชุมทางไกลแบบโต้ตอบช่องทาง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- นัตดา อังสุวาทย์. (2550). **การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบ**
นำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต สาขา
วิชาวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชนีกุล ภิญญานุวัฒน์. (2546). **การวิจัยและพัฒนาระบบประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาในระบบ**
การศึกษาทางไกล. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมิน
ผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2529). **การศึกษาทางไกล.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ, ประยูร ศรีประสาธน์, นฤมล ต้นธรรุเศรษฐ์ และอัมพร อุรัชวามาศ. (2544).
การศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.**
2551-2565) กองนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2555). **จดหมายข่าวสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 127 ประจำ**
วันที่ 13 สิงหาคม 2555 (Online). <http://www.uni.net/UniNet2011/news//20120813.pdf>.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2549). **การศึกษาทางไกล.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). **การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่าย**
อินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต สาขา
วิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Homberg, B. (1995). **Theory and Practice of Distance Education.** London: Rutledge.
- Rogers, C.R. (1996). **Freedom to learn.** Columbus. Ohio : Charles E. Merrill Publishing
Company.
- Keegan, D. (1996). **Foundation of Distance education.** (third edition). London: Routledge.
- Knowles, Malcolm. S. (1975). **Self-Directed Learning.** A Guide for Learners and Teachers.
New York : Association Press.
- Grossman,C.and Wagner,G. (2000). **Assessing Learners online, Practitioner File.** Educational
Resources Information Center. (ERIC Document Reproduction Service No.
ED 448285)
- Wedemeyer, C.A. (1981). **Learning at the Back Door: Reflections on Non-Traditional Learning**
in the Lifespan. Madison, WI: University of Wisconsin Press.